

Hybride aandeelhoudersvergadering KPN

‘Jonge beleggers willen online meebeslissen’

KPN is het eerste Nederlandse beursgenoteerde bedrijf dat onlangs een hybride aandeelhoudersvergadering hield. Dit wordt de toekomst, voorspelt het begeleidende notariaat van Allen & Overy: ‘Voor de aandeelhouders zijn er uitsluitend voordelen.’

TEKST Jolanda aan de Stegge | BEELD Truus van Gog

Op 10 april was de allereerste hybride aandeelhoudersvergadering in Nederland. Een hybride aandeelhoudersvergadering houdt in dat die vergadering ergens fysiek door aandeelhouders kan worden bijgewoond, al kunnen zij er ook voor kiezen die online te volgen en zo tijdens de vergadering hun stem uit te brengen. KPN wilde als leverancier van telecom- en ICT-diensten het eerste beursfonds in Nederland zijn dat voor deze nieuwe opzet koos en speelde in de voorbereiding en organisatie een voortrekkersrol. De juridische begeleiding was in handen van partner-notaris Joyce Leemrijse, hoogleraar ondernemingsrecht en professional support lawyer Günther Rensen en kandidaat-notaris Raoul Hagens, allen werkzaam bij Allen & Overy.

STRENGE CONTROLE

Al in 2007 is wettelijk vastgelegd dat de aandeelhoudersvergadering in Nederland ook in hybride vorm mag plaatsvinden. Desondanks duurde het twaalf jaar voor een beursgenoteerde onderneming dit in de praktijk bracht. Dat er zoveel tijd overheen ging, kwam door het ontbreken van een veilige, technische infrastructuur en omdat de besluitvorming op een aandeelhoudersvergadering juridisch gezien een zeer formele aangelegenheid is. De vier betrokken projectteams – afkomstig van KPN, ABN AMRO Corporate Broking, Computershare / Lumi en Allen & Overy – investeerden flink in de voorbereidingen, die

meer dan een jaar in beslag namen. Het had een aanlooptijd nodig voor het technische systeem zover was, zegt Joyce Leemrijse. ‘Dat gold voor het opnemen van de vergadering, de identificatie, autorisatie en authenticatie van de virtuele deelnemers en het stemproces. Is degene die zegt dat hij de bewuste aandeelhouder is dat ook inderdaad? Daarnaast moet het aantal stemmen dat diegene uitbrengt juist zijn. Hiervoor is gekozen voor authenticatie door middel van *two factor authentication* (2FA), een inmiddels beproefd systeem van authenticatie via twee stappen met daarin een koppeling naar een gebruikersspecifieke code. Het systeem dat banken hanteren voor online bankieren werkt in wezen op dezelfde manier.’

TUTTIG

KPN zette veel computerdeskundigen in die het virtuele systeem tijdens het vergaderdebuut op alle fronten testten – tot en met de back-upsystemen. Daar kwamen geen verrassingen uit, we waren voor 300 procent voorbereid, stelt Leemrijse. Enthousiast wordt de hybride vergadering nu dan ook onder de aandacht gebracht van andere beursfondsen en organisaties, want er zijn toepassingen genoeg. Leemrijse: ‘De participatiegraad op aandeelhoudersvergaderingen is enorm teruggelopen. Degenen die komen, zijn op leeftijd en sorteren de komende jaren uit. Jongere beleggers zijn wel degelijk geïnteresseerd in bedrijven, maar voelen er niets voor om het land door te reizen om aandeelhoudersvergaderingen te

V.l.n.r. Joyce Leemrijse, Günther Rensen (niet aanwezig tijdens het interview) en Raoul Hagens

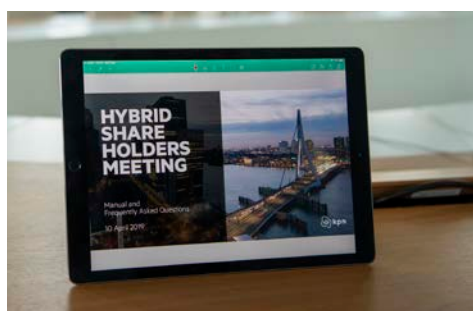
bezoeken. Zij willen zo'n vergadering digitaal volgen en online hun stem uitbrengen. En laten we eerlijk zijn: het heeft ook iets tuttigs dat je als betrokken belegger dergelijke bijeenkomsten alleen maar fysiek kunt bijwonen.' Hagens: 'Het aandeelhouderschap is de afgelopen jaren veel internationaler geworden, waar de hybride aandeelhoudersvergadering mooi op aansluit. Want ook vanuit het buitenland kun je eraan deelnemen.'

DIALOOG AANGAAN

De wet schrijft voor dat een in Nederland beursgenoteerd bedrijf niet uitsluitend een online aandeelhoudersvergadering mag houden. Ergens moet een vergadering plaatsvinden die aandeelhouders moeten kunnen bijwonen. Hagens: 'Naarmate in de toekomst meer aandeelhouders de aandeelhoudersvergadering digitaal bijwonen, vervalt op een zeker moment nut en noodzaak van de fysieke vergadering. In landen waar de afstanden groot zijn – zoals in de Verenigde Staten en

De hybride aandeelhouders- vergadering kan leiden tot nieuwe taken voor de notaris

Engeland – is dat al zo. Bedrijven als Jimmy Choo en Intell houden uitsluitend virtuele aandeelhoudersvergaderingen, al bekleden die daar een andere functie. Bij hen heeft die meer weg van een zakelijke update, terwijl het hier gaat het om een vraag-en-antwoordspel tussen aandeelhouders en bestuur. Als wij in Nederland uitsluitend de virtuele aandeelhoudersvergadering wensen, moet de wet worden aangepast.' Leemrijse ziet dat niet snel gebeuren. Ze noemt het typisch Nederlands om met elkaar de dialoog aan te willen gaan tijdens vergaderingen. 'Hybride vergaderen is een perfecte oplossing voor wie geen tijd heeft, in het buitenland zit of om andere redenen niet fysiek aanwezig kan zijn, want je kunt je betrokkenheid tonen zonder dat je hoeft te reizen.' Overigens kan de aandeelhouder dat ook nu al doen, door het geven van een volmacht. Voorafgaand aan een aandeelhoudersvergadering ontvangt Leemrijse soms wel tot 95 procent aan volmachten, terwijl er nauwelijks mensen in de zaal zitten.

ADEQUATE PROCESGANG

Voor de aandeelhouder heeft de hybride aandeelhoudersvergadering louter voordelen: hij krijgt een extra keuze. Voor de bewuste onderneming is die gunstig, omdat naar verwachting de participatiegraad van beleggers zal toenemen. Wel denken betrokkenen dat meer virtueel deelnemende aandeelhouders zal betekenen dat zij minder volmachten zullen afgeven, omdat zij hun stem zullen laten afhangen van de discussie tijdens de vergadering. De vraag is hoeveel mensen daadwerkelijk hun stem zullen uitbrengen, hetgeen meer onzekerheid voor het bedrijf met zich meebrengt.

Nadelen zijn er ook. De techniek kan dwarsliggen, bijvoorbeeld door een enorme stroomstoring. Hagens: 'Dat kan, maar ook bij een fysieke aandeelhoudersvergadering komt het ook weleens voor dat het stormt of het verkeer uren vaststaat. *Grosso modo* kun je stellen dat een hybride aandeelhoudersvergadering andere problemen met zich meebrengt

waarmee rekening moet worden gehouden, maar dat zijn niet per se nadelen. Je moet ze voorzien en op die momenten zorgen voor een adequate procesgang.'

De beslissing of bij een grote technische obstructie de vergadering doorgaat of wordt stopgezet, ligt bij de voorzitter van de Raad van Commissarissen. Leemrijse: 'Stel dat veel beleggers vanwege een stroomstoring niet kunnen stemmen, mag je dan doorgaan of wil je doorgaan? Over dit soort kwesties moet je nadenken. Nu neemt nog maar een klein deel van de aandeelhouders deel aan de hybride aandeelhoudersvergadering, maar het antwoord op die vraag verandert naarmate dat aantal groeit.'

ZONNIGE TOEKOMST

Omdat KPN de hybride aandeelhoudersvergadering gefaseerd wil invoeren, koos het bedrijf ervoor om de optie online vragenstellen nog niet open te stellen, omdat die een andere vergaderdynamiek vereist. Mogelijk gebeurt dat een volgende keer wel.

Voor de notaris kan de hybride aandeelhoudersvergadering leiden tot nieuwe taken. Bij de stemmingen moet hij ook controleren of de ingelogde aandeelhouders daadwerkelijk hun stem kunnen uitbrengen en bij een voorval kan de voorzitter hem om advies vragen. Mocht te zijner tijd de optie van online vragenstellen aan de hybride vergadering worden toegevoegd, dan moeten vragen worden verzameld, geclusterd en de overlappende eruit worden gefilterd. Leemrijse: 'Door de onafhankelijke notaris mee te laten wegen welke vragen in aanmerking komen voor beantwoording, laat een onderneming haar aandeelhouders zien: ze worden niet zomaar terzijde geschoven.'

De mogelijkheden voor hybride aandeelhoudersvergaderingen in Nederland zijn groot, zegt Hagens. 'Voor kleine beursfondsen is het nog te duur, maar we verwachten dat verschillende ondernemingen KPN op korte termijn zullen volgen. Hoe vaker op deze manier wordt vergaderd, hoe toegankelijker de techniek wordt en ook de kosten zullen dalen.' ■